

Lyndon B. Johnson – på vej mod en revurdering

EN OVERSIGT

AF

REGIN SCHMIDT

Efter adskillige års glemsel har 1980'erne betydet en fornyet interesse for USAs 36. præsident, Lyndon Baines Johnson, hvilket er kommet til udtryk i fire biografier, flere monografier om enkeltsider af Johnsons præsidenttid, bibliografier, antologier og sågar en populær TV-miniserie.¹ Denne pludseligt opblussede interesse hænger utvivlsomt sammen med den øvrige samfundsudvikling i det sidste årti, specielt Reagan-administrationens opgør med Johnsons sociale velfærdsprogrammer, The Great Society, og den amerikanske opinions forsøg på at komme til en forståelse af Vietnamkrigen. Dertil kommer, at den vigtigste af biografierne, forfattet af Robert A. Caro, har vist sig særlig kontroversiel og har givet anledning til en større debat om holdbarheden af den traditionelle fremstilling af Johnson – og derved måske har givet startskuddet til en revurdering. Det kan derfor være relevant at undersøge hvor forskningen af Lyndon Johnson står idag og hvor den synes på vej hen. I det følgende vil først den dominerende tradition i litteraturen blive refereret,

¹ Biografierne er: Merle Miller: *Lyndon. An Oral Biography*, New York 1980; Ronnie Dugger: *The Politician. The Life and Times of Lyndon Johnson. The Drive for Power, From the Frontier to the Master of the Senate*, New York 1982; Robert A. Caro: *The Years of Lyndon Johnson. Vol. I, The Path to Power*, New York 1982. *Vol. II, Means of Ascent*, New York 1990; Paul K. Conkin: *Big Daddy from the Pedernales. Lyndon Baines Johnson*, Boston 1986. Blandt de vigtigste monografier kan nævnes: Vaughn Davis Bornet: *The Presidency of Lyndon B. Johnson*, Lawrence, Kansas, 1983; Kathleen J. Turner: *Lyndon Johnson's Dual War: Vietnam and the Press*, Chicago 1985; David Zarefsky: *President Johnson's War on Poverty: Rhetoric and History*, University, Alabama, 1986. For en fuldstændig bibliografi se: *Lyndon B. Johnson: A Bibliography*. Compiled by the Staff of the Lyndon Baines Johnson Library, Vol. I-II, Austin, Texas, 1984-88. Antologierne er: Robert A. Divine (ed.): *Exploring the Johnson Years*, Austin, Texas, 1981; Robert A. Divine (ed.): *The Johnson Years. Vol. II. Vietnam, the Environment, and Science*, Lawrence, Kansas, 1987. For en litteraturoversigt, se også: Paul F. Kress: *LBJ – A review Essay*, *Southern Humanities Review*, Vol. XVIII, no. 3, Summer 1984, s. 245-255. TV-serien hed *LBJ: The Early Years*, 1987.

og derpå vil de foreliggende specialstudier og Johnsons papirer blive benyttet til at vise ansatserne til en begyndende revurdering. Oversigten er på ingen måde fuldstændig, kun de vigtigste værker vil blive refereret, hvilket betyder, at et større antal især journalistiske værker ikke vil blive nævnt.² Oversigten vil endvidere afspejle den biografiske litteratur ved at begrænse sig til Johnsons politiske karriere indtil han overtog præsidentposten i november 1963, hvilket til dels hænger sammen med, at den seneste debat har drejet sig om synet på denne periode, og dels med kildesituationen: Mens der findes et omfangsrigt og varieret kildemateriale fra de tidlige år, så forsvinder personen Johnson næsten helt fra kilderne, da han bliver præsident. Han holder helt op med at skrive personlige breve og interne memoranda, hans taler er »ghostwritten«, og sporene efter præsident Johnson er i det hele taget så få og spredte, at det har fået en historiker til at bemærke, at når man endelig en sjælden gang støder på en anmærkning fra Johnsons hånd i margenen på et memorandum: »One then rejoices; he had been there«.³ I håbet om at kaste lys over Lyndon Johnsons motiver og overvejelser som præsident, kan det derfor være nyttigt at undersøge hans tidligste karriere.

Johnson-litteraturen lader sig inndele i fire kronologiske grupper: Tidlige kampagnebiografier, fire samtidige og yderst kritiske biografier skrevet af politiske modstandere, en psykobiografi forfattet af en politolog og endelig de egentlige historiske biografier. De tidligste politiske biografier var enten direkte autoriserede kampagnebiografier med det klare formål at præsentere Johnson i et så positivt lys som muligt, sådan som det var tilfældet med biografien af Booth Mooney,⁴ eller at berolige befolkningen efter mordet på præsident Kennedy med, at statsstyret var i sikre hænder, sådan som det var tilfældet med værket af William S. White, en mangeårig journalist ved *The New York Times* og nær ven af Johnson.⁵ De var begge karakteriseret ved at være korte og overfladiske, at ignorere ømtålelige og penible spørgsmål om Johnsons karriere, såsom rygterne om, at han skulle have svindlet ved valget til senatet i 1948 eller at han skulle have misbrugt sin stilling til at berige sig personligt, og ved at fremhæve Johnsons dygtighed og tæft som politisk håndværker. Årsagen var utvivlsomt, at man ønskede at appellere til de mange vælgere i midten af det politiske spektrum, men følgen blev, at Johnsons

² For en fuldstændig bibliografisk oversigt henvises til Robert Divines essays i de to ovennævnte antologier.

³ Conkin, s.308. Om mangelen på primære kilder til præsident Johnsons personlige overvejelser, se også Divine, Vol. II, s. viii.

⁴ Booth Mooney: *The Lyndon Johnson Story*, New York (1956) 1963.

⁵ William S. White: *The Professional: Lyndon B. Johnson*, Boston 1964.

politiske profil stod uskarpt, og at værkerne ikke gav noget klart billede af hans ideologi eller holdninger. Dermed efterlod ironisk nok de værker, som skulle give det mest positive billede af Johnson, et indtryk af en pragmatisk politiker, der nok var kompetent i udøvelsen af sin profession, men ingen faste standpunkter havde.

Lyndon Johnson var i alle sine fem år som præsident en kontroversiel leder. Selv i sit første succesrige halvandet år ved magten, hvor han førte nationen gennem den vanskelige tid efter mordet på Kennedy, fik vedtaget det mest ambitiøse sociale reformprogram i efterkrigstiden, inklusiv de to borgerrettighedslove, som afskaffede sydstaternes raceadskillelse og gav de sorte deres stemmeret, og blev genvalgt med det største flertal i USAs historie, var han nok respekteret men aldrig elsket og beundret som sin forgænger. Og i de følgende år faldt hans tilslutning i takt med eskaleringen af Vietnamkrigen og uroen på hjemmefronten, indtil han måtte opgive at søge genvalg i 1968. Dette er baggrunden for de fire biografier, som blev udsendt mens Johnson stadig var præsident og som er skrevet af konservative og liberale kritikere, der trods deres forskellige politiske udgangspunkter var enige om, at Johnson var en renlivet politisk opportunist, der ikke havde nogen fast overbevisning, men som udelukkende var styret af sit umættelige begær efter personlig magt og rigdom.

Temaet blev slået an af J. Evetts Haley, en populær historiker fra Texas og erklæret Goldwater-sympatisør, som op til valget i 1964 samlede de mange rygter om Johnsons nedrigheder.⁶ Haley så Johnson som en repræsentant for den fremvoksende velfærdsstat, som truede med at underminere befolkningens frihed. Johnson var ifølge Haley en principløs stræber, som kun var blevet senator takket være massiv valgsvindel, som havde misbrugt sin indflydelse til at opbygge en personlig formue, og som havde øget sin magt ved konstant at skifte standpunkter: »Policy is meaningful with Lyndon B. Johnson only as an avenue to more personal power.«⁷ Bogen bærer tydeligt præg af at være et ensidigt og polemisk indlæg i den politiske strid og der gøres sjældent noget alvorligt forsøg på at skelne mellem virkelighed og udokumenterede rygter. Alligevel er værket værd at nævne, idet Haley så at sige fastlagde den tolkningsramme, indenfor hvilken al efterfølgende Johnson-litteratur har befundet sig; alle de senere værker kan i større eller mindre grad siges at være variationer over Haleys tema om den magtgale Johnson.

⁶ J. Evetts Haley: *A Texan Looks at Lyndon. A Study in Illegitimate Power*, Canyon, Texas, 1964.

⁷ Id., s.218, desuden især s.5-6, 15, 25-26, 80, 157, 168-184, 210-228, 254; for skandalerne, se s.26-49, 56-72, 80-156.

De to konservative kommentatorer, Rowland Evans og Robert Novak, var mere afdæmpede i vurderingerne i deres politiske biografi fra 1966, hvor de koncentrerede sig om at analysere Johnsons håndtering af magten som senatsleder i 1950'erne, vicepræsident og de to første år som præsident.⁸ Forfatterne, der primært byggede på inside-interviews med de politiske aktører, forklarede dog på linje med Haley Johnsons avancement i det politiske liv med, at han altid med stor smidighed havde været i stand til at tilpasse sine synspunkter til vælgerens ændrede krav. Denne »flexibility of ideology« havde gjort det muligt for Johnson at være en radikal tilhænger af New Deal, da han som kongresmedlem repræsenterede et fattigt landdistrikt under depressionen, at være en traditionel konservativ sydstatssenator i Texas i 1950'erne, og endelig være en liberal og reformorienteret vicepræsident.⁹ Det ideologiske indhold af Johnsons politik var således underordnet det, som virkelig drev ham, nemlig ønsket om at opnå og udøve stadig større magt.¹⁰ Evans og Novaks vigtigste bidrag til en forståelse af Johnson må nok siges at være deres kortlægning af hans legendariske magtsystem som senatsleder, hvor de viste, hvordan han opbyggede en effektiv magtstruktur bestående af allierede senatorer, det såkaldte »Johnson Network«, ved hjælp af tjenesteydelser og sin formidable evne til på tomandshånd at kunne overtale tvivlende senatorer, det såkaldte »Johnson Treatment«.¹¹

Foranlediget af optrapningen af Vietnamkrigen og den deraf følgende nedprioritering af de indenrigspolitiske reformer, kom det i den sidste del af Johnsons regeringstid til et åbent brud mellem præsidenten og de liberale. I forventning om, at Johnson ville genopstille i 1968 til endnu en embedsperiode, udsendte Robert Sherrill, journalist ved det venstreliberale tidsskrift *The Nation*, en populær antikampagnebiografi,¹² hvori han veloplagt skildrede Johnson som en såre upopulær og middelmådig politiker, der kun var nået til tops takket være en konsekvent mangel på faste standpunkter kombineret med skæbnens tilfældigheder, såsom håbløse modkandidater a la Goldwater i 1964 og forgængernes pludselige død som Kennedy i 1963.¹³ Sherrill gik især i rette med Johnsons påståede liberale sindelag og betegnede ham istedet som »the grand chameleon« i amerikansk politik, hvis eneste virkelige hjertesag var

⁸ Rowland Evans and Robert Novak: *Lyndon B. Johnson: The Exercise of Power*, New York 1966.

⁹ *Id.*, s. 573.

¹⁰ *Id.*, s. 4.

¹¹ *Id.*, s. 88-118.

¹² Robert Sherrill: *The Accidental President*, New York (1967) 1968.

¹³ *Id.*, s. 91-110.

varetagelsen af Texas's store olie- og militærindustri økonomiske interesser.¹⁴ Alfred Steinberg, en liberal forfatter som tidligere havde portrætteret Harry Truman, fremstillede i en stort anlagt biografi Johnson som en politisk opportunist, der havde opgivet sine oprindelige progressive holdninger for at kunne avancere i det mere konservative politiske klima, som herskede i Texas og blandt lederkliquen i senatet under den kolde krig.¹⁵ Ifølge Steinberg søgte Johnson i sine 12 år i senatet at undgå at tage stilling til de kontroversielle politiske spørgsmål og koncentrerede sig istedet om at konsolidere sin magtposition og at opbygge en personlig formue.¹⁶ »So when he came to the White House, he brought no lofty ideals or causes to guide him, only a ceaseless determination to be regarded by all others as the man in charge«.¹⁷ Steinbergs forklaring på, hvordan en så usympatisk personlighed kunne nå så langt i det politiske liv, var, at Johnson adopterede magtfulde ældre politikere som sine »political daddies«, såsom Speaker of the House Sam Rayburn, præsident Roosevelt og den ledende sydstatsdemokrat i senatet, Richard Russell, som gengældte hans opmærksomhed og hjælp med politiske kontakter, vigtige udvalgsposter og støtte under valgkampe.¹⁸ Både Sherrill og Steinberg gentog de mange rygter om Johnsons magtmisbrug og involvering i tvivlsomme finansielle transaktioner, men begge forfatters berettende journalistiske stil og deres åbenbare antipati mod Johnson gjorde det umuligt for dem at vurdere hans handlinger nuanceret. Begge værker fremstår derfor mere som vidnesbyrd om det voldsomme politiske opgør sidst i 1960'erne end som velafblancerede biografiske fremstillinger.

I årene umiddelbart efter Johnsons afgang fra præsidentposten i 1969 og hans død i 1973 udkom kun en egentlig biografi, nemlig den omdiskuterede psyko-biografi fra 1976 af Doris Kearns, en politolog ved Harvard University.¹⁹ Kearns, der som Ph.D.-studerende var tilknyttet først Det hvide Hus og siden arbejdede på Johnsons memoirer i Texas, benyttede især sine personlige samtaler med Johnson til at forsøge på en psykologisk forklaring af præsidentens sejr og nederlag. Ifølge Kearns var Johnson i sin barndom splittet mellem den idealistiske moders og den

¹⁴ Id., s. 19, 22, 52-59, 69-71, 93, 119-128, 131-145, 158-163, 176-177, 195-203.

¹⁵ Alfred Steinberg: *Sam Johnson's Boy, A Close-up of the President from Texas*, New York 1968.

¹⁶ Id., s. 99-101, 141, 230-231, 299-300, 318-321, 333-337, 380-381, 452-457, 467, 474, 477, 512.

¹⁷ Id., s. 838.

¹⁸ Id., s. 101, 132-134, 289, 330, 469-471.

¹⁹ Doris Kearns: *Lyndon Johnson and the American Dream*, New York 1976.

praktiske faders uforenelige krav. Specielt moderens påvirkning var karakterdannende, for hun gjorde sin kærlighed til ham afhængig af hvordan han klarede sig i skolen, hvilket med tiden gjorde Johnson ambitiøs efter at opnå en position, hvor han kunne skaffe sine medborgere økonomiske goder og derved modtage den taknemmelighed, som var ham blevet nægtet i hjemmet. Kearns fandt tillige forklaringen på Johnsons politik i hans opvækst. Splittelsen mellem forældrene medførte også, at Johnson i sin voksne tilværelse søgte at undgå konfrontationer og valgsituationer og istedet søgte at harmonisere modstridende interesser, at finde et konsensus. I politik betød det, at han søgte at gøre noget for alle grupper i samfundet, lige fra de fattige og minoriteterne til olie- og militærindustrien.²⁰ Kearns gav således en psykologisk forklaring på Johnsons magtbegær og hans mangel på en egentlig definerbar ideologi: Johnsons ambition og hans aktivistiske reformpolitik skyldtes et traume i barndommen. Kritikerne var imidlertid ikke sene til at påpege alvorlige problemer ved Kearns' metode og fremstilling. Den psykologiske forklaring syntes lidt for smart, med et slag forklarede hele Johnsons karriere og politik med forhold under opvæksten. Kearns' brug af en iøvrigt noget vilkårligt valgt og forældet psykoanalytisk metode fik hende til at lægge overdreven vægt på Johnsons personlighed – og især dens negative sider – som forklaringsmodel fremfor f.eks. de politiske omgivelser. Og endelig var Kearns' vigtigste kilde Johnson selv, der med sit ofte noget afslappede forhold til sandheden næppe kan anses at være det mest troværdige vidne, foruden at det er uklart, hvad der var Johnsons motiv for at tale med den unge studerende.²¹

I 1980erne fremkom de første egentlige historiske biografier om Lyndon Johnson, baseret på ofte omfattende research og arkivstudier, men selvom tressernes politiske storme var kommet på afstand, så har det ikke ført til en mere nuanceret vurdering men tværtimod til en uddybning af det traditionelle billede. Ronnie Dugger, der i 1950erne som aktiv på den liberale fløj af det demokratiske parti i Texas og som redaktør af det liberale tidsskrift *The Texas Observer* havde været en åben kritiker af Johnson, gentog i sin biografi, der behandler Johnsons tidligste politiske karriere indtil han i 1953 overtog lederskabet af demokraterne i senatet, i al væsentlighed Steinbergs opfattelse af, at Johnson opgav sine op-

²⁰ Id., især s.x, 369-374.

²¹ Se f.eks.: Carl N. Degler: *Johnson and Kennedy: The Public View*, *Reviews in American History*, March 1977, s. 130-136. Kearns har senere beskrevet sin fremgangsmåde i Doris Kearns: *The Art of Biography, the Power and Pathos of LBJ*, *The New Republic*, March 3, 1979, s. 27-29.

rindelige progressive instinkter, da han kom i forbindelse med Texas' store økonomiske interesser efter 2. verdenskrig, for istedet at føre en opportunistisk indenrigspolitik og – direkte inspireret af Texas' frontier-tradition – en stærkt antikommunistisk og militaristisk udenrigspolitik.²² Som liberal idealist er det Duggers formål med biografien at redegøre for, hvorfor New Deal kørte af sporet efter krigen og den kolde krig satte en stopper for de sociale reformer, og han ser Johnson som symbol på storindustriens og storkapitalens overtagelse af det demokratiske parti og korrumpningen af de liberale reformideer.²³ Dugger, der foruden interviews mest byggede på sekundære kilder som avis- og tidsskriftsartikler og kun i meget begrænset grad foretog egentlige kildestudier, har således ikke tilført noget væsentligt nyt til forståelsen af Johnson, og hans biografi overskyggedes hurtigt af et langt mere kontroversielt værk.

Robert A. Caro, tidligere *investigative journalist* ved Long Island-dagbladet *Newsday*, har i de to første bind, som til dags dato er udkommet af hans planlagte 4-binds biografi med fællestitlen »The Years of Lyndon Johnson«,²⁴ givet hvad der tegner til at blive den definitive version af den traditionelle Johnson-fremstilling – og måske direkte fremprovokeret en omfattende revurdering. Caro, hvis to første bind dækker tiden frem til Johnsons omstridte valg til senatet i 1948, ignorerer ikke hans positive indsats i denne periode, såsom hans korte tid som skolelærer for de fattige mexicanske børn i Cotulla i Sydtexas, hans store resultater som administrator for Texas-afdelingen af National Youth Administration med at skaffe beskæftigelse og studiepladser til de ungdomsarbejdsløse midt i den værste depression, eller den afgørende rolle han spillede som kongresmedlem i etableringen af billig og offentlig elektricitet til de fattige landområder. Men disse resultater overskygges hos Caro næsten fuldstændigt af beskrivelsen af Johnsons magtbegær: »The more one thus follows his life, the more apparent it becomes that alongside the thread of achievement running through it runs another thread, dark as the other is bright, and as fraught with consequences for history: A hunger for power in its most naked form, for power not to improve the lives of others, but to manipulate and dominate them, to bend them to his will. For the more one learns... the more it becomes apparent not only that this hunger was a constant throughout his life but that it was a hunger so fierce and

²² Ronnie Dugger: *The Politician. The Life and Times of Lyndon Johnson. The Drive for Power, from the Frontier to the Master of the Senate*, New York 1982.

²³ Id., *passim*.

²⁴ Robert A. Caro: *The Years of Lyndon Johnson. Vol. I: The Path to Power*, New York 1982. *Vol. II: Means of Ascent*, New York 1990.

consuming that no consideration of morality or ethics, no cost to himself – or to anybody else – could stand before it«. ²⁵

Ovennævnte citat repræsenterer ganske godt tonen i hele Caros fremstilling. Caros Johnson er selvhævdende, forfængelig, dominerende og illoyal og næsten uden nogen forsonende træk, han fremstår som en hæmningsløs og amoralsk stræber, der ikke skyr nogen midler, hverken løgne, afpresning eller forræderi, for at nå sit hemmelige mål, præsidentposten. Hos Caro sker der ingen personudvikling af Johnson, han er, som en anmelder bemærkede, »a monster who came to his world full-blown«. ²⁶ Allerede fra barnsben af var den lille Lyndon dominerende og selvcentreret, »he had to be the head – and he had to make sure everybody knew it«, ²⁷ og på lærerseminariet tiltog han sig den totale magt i det studenterpolitiske liv, drevet som han var af »the all-encompassing personal ambition that made issues impediments and scruples superfluous«, ²⁸ træk som ifølge Caro også karakteriserede hans senere politiske karriere. Caro er da også i stand til at bevise flere af de rygter, som første gang blev bragt til torvs af Haley, såsom at Johnson misbrugte sin indflydelse til at opbygge en personlig formue ²⁹, og at han vandt senatsvalget i 1948 ved omfattende valgsvindel. ³⁰ Ifølge Caro var Johnson i den grad i sin ambitions vold, at han var villig til at udvise en »utter ruthlessness in destroying obstacles in that path, and a seemingly bottomless capacity for deceit, deception and betrayal in moving along it«. ³¹ Ikke mindst udviste han en total form for principløshed: »A hallmark of Johnson's career had been a lack of any consistent ideology or principle, in fact of any moral foundation whatsoever – a willingness to march with any ally who would help his personal advancement«. ³² Johnson støttede således kun New Deal og Roosevelt, fordi præsidenten var populær blandt Texas' fattige bønder, og fordi det ville gavne hans karriere i Washington, men så snart Roosevelt var død og det var opportunt for ham, slog Johnson ind på en mere konservativ kurs, som var mere i harmoni med stemningen i efterkrigstidens Texas. ³³ Johnson var altså fuldstændig pragmatisk, komplet »unencumbered by philo-

²⁵ Caro, Vol. I, s. xix.

²⁶ Murray Kempton: *The Great Lobbyist*, *The New York Review of Books*, Vol. XXX, no. 2, February 17, 1983, s. 26.

²⁷ Caro, Vol. I, s. 70.

²⁸ Id., s. 200.

²⁹ Caro, vol. II, s. 80-118.

³⁰ Id., s. 303-329, 388-400.

³¹ Caro, vol. I, s. xx.

³² Id., s. 663.

³³ Id., s. 764-768.

sophy or ideology»,³⁴ og var i hele sin karriere kun interesseret i politiske ideer og emner, når de kynisk kunne anvendes som »campaign fodder« til at vinde valg.³⁵

Caros velskrenthed, hans omfattende research, som indtil nu har været i 16 år og hvor han har gennemgået 629.000 sider arkivalier og interviewet i hundredevis af vidner, og som giver værket en aura af intimiderende autoritet, har sammen med de talrige sensationelle afsløringer af valgsvindel og penge under bordet gjort de to første bind til bestsellers (alene bind 1 solgtes i en lille halv million eksemplarer). Robert Caro selv har opnået en for en historisk biograf sjælden popularitet og anerkendelse,³⁶ og »The Years of Lyndon Johnson« fremstår i den brede offentlighed som den endegyldige sandhed om Johnson.

Faghistorikerne, derimod, har på få undtagelser nær,³⁷ rejst alvorlige indsigelser mod Caros tolkning og metode. Man har især kritiseret hans ensidige og fordømmende fokusering på de negative sider af Johnsons personlighed og hans ulyst til at se andet end det rene magtbegær som drivkraften bag Johnsons karriere. David E. Conrad kritiserede således Caros forudindtagethed og bemærkede: »The book may be a huge commercial success, but, as a detached biography of an important historical figure, it is a failure«,³⁸ mens Numan V. Bartley betegnede Caro som en »hanging judge«, hvis portræt af Johnson var »curiously incomplete«. ³⁹ Hugh Davis Graham antydede, at det ensidige portræt skyldtes, at Caro i overvejende grad byggede på nogle få, kritiske vidner, som åbenbart havde et personligt mellemværende med Johnson at gøre op.⁴⁰ I den mest tilbundsående kritik af Caro karakteriserede Robert Dallek værket som »a magnificent structure built on a faulty foundation« og fremhævede Caros selektive brug af kilderne, hans overdrevne fokusering på Johnsons personlighed fremfor de politiske omgivelser og hans åbenbare hadske indstilling til Johnson, som alt sammen gav værket »the quality of a vendetta«: »... his overall depiction of Johnson is deeply flawed. It lacks subtlety and analytic perspective; it is the story of a

³⁴ Id., s. xvii.

³⁵ Caro, vol. II, s. 192.

³⁶ For Caros stjernestatus, se f.eks.: Nicholas von Hoffman: Robert Caro's Fire, *Vanity Fair*, April 1990, s. 174-177, 214-221; Stephen Harrigan: The Man Who Never Stops, *Texas Monthly*, April 1990, s. 98-101, 152-153.

³⁷ James T. Patterson i *The Journal of American History*, vol. 17, no. 2, September 1982, s. 457-458.

³⁸ David E. Conrad i *The American Historical Review*, vol. 96, no. 3, June 1991, s. 991-992.

³⁹ Numan V. Bartley i *Political Science Quarterly*, vol. 99, no. 3, Fall 1984, s. 558-559.

⁴⁰ Hugh Davis Graham i *The Journal of Southern History*, vol. L, no. 1, February 1984, s. 148-149.

highly complex personality portrayed as a one-dimensional man«.⁴¹ Centralt i kritikken af Caros fremstilling har stået hans næsten fuldstændige ignorering af det ideologiske eller idémæssige aspekt af Johnsons karriere. David Burner har i denne forbindelse slået til lyd for, at Johnson-administrationen, med dens ivrige støtte til den sorte borgerrettighedsbevægelse, vidtgående sociale reformer og eskaleringen af Vietnamkrigen, som alle indebar alvorlige politiske risici, hver på sin måde vidnede om moralske mål: »But then something other than sheer disembodied will to power and wealth must have animated Johnson. Ideology, moral, dedication, a certain understanding of what the good society might be...«.⁴²

Caros ensidige fremstilling af Johnson er oftest blevet forklaret med, at Caro simpelthen hader Johnson. Caros følelsesmæssige engagement er da også åbenbart; det er det som i lange perioder gør fremstillingen så medrivende, men som også har en tendens til at krænge over og frastøde læseren med den næsten monotone repetition i beskrivelsen af Johnsons slyngelstreger. Dertil kommer, som påpeget af Garry Wills,⁴³ at Caro for yderligere at underbygge sit portræt af Johnson benytter sig af litterære virkemidler, såsom at flere af Johnsons modspillere, faderen under opvæksten, Sam Rayburn i kongressen og modkandidaten Coke Stevenson i 1948, fremstilles som unuancerede idealister og mænd af principper i kontrast til hovedpersonen, og i det hele taget organiserer Caro sine oplysninger, så de altid kaster et negativt skær over Johnson. Men forklaringen på Caros syn på Johnson skal nok findes andetsteds, nemlig i hans egentlige formål med værket. Man kan sige, at Caro med sin biografi er ude i et større og mere almentgyldigt ærinde, nemlig at belyse hvordan magten fungerer i et demokrati.

Istedet for at analysere Johnsons handlinger og motiver, fordi de er af historisk interesse i sig selv, så benytter Caro Johnson til at illustrere og personificere magtudøvelsen. Caro skriver selv ved afslutningen af bind 2: »From the first time I thought of becoming a biographer, I never conceived of my biographies as merely telling the lives of famous men but rather as a means of illuminating their times and the great forces that shaped their times – particularly political power, since in a democracy political power has so great a role in shaping the lives of the citizens of that democracy. What I set out to try to do was to examine the way power

⁴¹ Robert Dallek: *Caro Versus Johnson*, *Reviews in American History*, vol. 12, no. 1, March 1984, s. 148-153.

⁴² David Burner i *The American Historical Review*, vol. 88, no. 5, December 1983, s. 1346-1347.

⁴³ Garry Wills: *Monstre désacré*, *The New York Review*, April 26, 1990, s. 7-10.

works in America in the middle of the twentieth century«. ⁴⁴ Dette var også temaet for Caros foregående værk, en biografi over Robert Moses, New Yorks legendariske offentlige bygherre i et halvt århundrede, hvor Caro undersøgte magtudøvelsen på lokalt plan; ⁴⁵ i »The Years of Lyndon Johnson« er emnet magtudøvelsen på nationalt plan. Dette er grunden til, at Caro helliger en så stor del af biografien til at analysere Johnsons valgkampagner (f.eks. 88 sider om 1941-valget og hele 257 sider om valget i 1948), hvilket sker på bekostning af en nærmere omtale af indholdet af Johnsons politik, for i et demokrati er valgene nøglen til magten. Hos Caro er alle valg brutale og karakteriseret af valgsvindel: ⁴⁶ Johnson vinder sine første valg indenfor studenterpolitik på lærerseminariet og i foreningen af ansatte ved kongressen takket være afpresning og valgfuskeri og valget til senatet i 1948 takket være reel valgsvindel. Kun valget til senatet i 1941 tabte han, og det var kun fordi modstanderen stjal flere stemmer end Johnson. Heri ligger nok den egentlige årsag til Caros polemiske billede af Johnson, for Caro er, som bemærket af en kritiker, moralsk forarget over magtudøvelsen og især metoderne, der benyttes til at opnå den, og konsekvenserne heraf for borgerne. ⁴⁷ Fordi Caro er moralsk frastødt af magtudøvelsen og fordi han personificerer magten i Johnsons person, ender hans biografi som et moralsk anklageskrift mod Johnson.

Historikeren Paul K. Conkin tog konsekvensen af debatten og søgte på baggrund af selektive arkivstudier i en kort skitseagtig biografi fra 1986 ⁴⁸ at gøre op med Caros overdrivelser. Conkin betegnede Caros portræt som mytisk og ofte uden hold i virkeligheden, ⁴⁹ og forsøgte i stedet selv en mere afbalanceret og nuanceret tolkning. Han lændede sig stærkt op ad Kearns i sin beskrivelse af Johnson, som var drevet af det mindreværds-kompleks, som opvæksten i det fattige og tilbagestående Hill Country i Midttexas havde givet ham, og som han senere søgte at kompensere for ved at tjene sine vælgere trofast, hvad enten det var områdets landbefolkning, alle indbyggerne i Texas eller hele nationen, og dermed sikre sig deres taknemmelighed. ⁵⁰ Johnsons sociale engagement skyldtes altså

⁴⁴ Caro, vol. II, s. 419.

⁴⁵ Robert A. Caro: *The Power Broker. Robert Moses and the Fall of New York*, New York 1974.

⁴⁶ Caro, vol. II, s. xxxi.

⁴⁷ Ronald Steel: *The Long Shadow of Ambition*, *The New York Times Book Review*, March 11, 1990, s. 25.

⁴⁸ Paul K. Conkin: *Big Daddy from the Pedernales. Lyndon Baines Johnson*, Boston 1986.

⁴⁹ Se f.eks. *Id.*, s. 6, 16, 38, 44, 54-56, 98-99, 304, 306.

⁵⁰ *Id.*, s. xi, 174.

hans behov for at tilfredsstille alle, og dermed er Conkin enig i den traditionelle opfattelse i Johnson-litteraturen af Johnsons mangel på en fast overbevisning.⁵¹ På linje med flere andre forfattere slår Conkin indledningsvis fast: »... To ask him to stand still for an ideological examination would have been as incongruous, and as useless, as making detailed X-rays of a helium-filled balloon.«⁵² Conkin rører således ikke ved billedet af den opportunistiske politiker, som selv i sine unge dage under New Deal »was never a true believer, never hung up on any political philosophy«,⁵³ og som senatsleder var karakteriseret af »ideological flexibility«.⁵⁴ Conkins beskrivende stil og hans begrænsede kildemateriale holder ham imidlertid fra at trænge til bunds i Johnsons politiske tænkning og motiver, hvorfor biografien ikke fuldt ud synes at have nået til en forståelse af Lyndon Johnson.

De historiske biografier fra det sidste årti af Dugger, Caro og Conkin er trods deres forskelligheder blot de hidtil sidste repræsentanter for den dominerende tradition indenfor Johnson-litteraturen, som har sit udspring i tressernes politiske opgør, og som konsekvent har anskuet Johnson som et Machiavellisk magtmenneske. Generelt kan man sige, at denne tradition er karakteriseret ved en – selv for en biografisk litteratur – ekstrem personcentrering kombineret med en ensidig forkusning på den magtmæssige side af Johnsons løbebane. Det er ens for alle værkerne, at de sociale, økonomiske og politiske omgivelser, som i høj grad bestemte Johnsons handlemuligheder, ofte glider i baggrunden eller helt ignoreres. Således ses Johnsons passivitet som kongresmedlem som tegn på hans manglende ideologiske tro på New Deal, men i virkeligheden satte kongressens stærke hierarkiske struktur ganske snævre grænser for et nyvalgt medlems indflydelse, hvorfor Johnson bevidst valgte en tilbagetrukket rolle, hvor han arbejdede på at gennemføre de forskellige New Deal-reformer i sin valgkreds. På samme måde ses de noget magre resultater som senatsleder som bevis på, at Johnson ingen mål havde, men det ignoreres næsten helt, at Johnson ledede senatet under svære betingelser, hvor han skulle tage hensyn til realpolitiske forhold som Eisenhowers høje popularitet, den generelle konsensusstemning i nationen, demokraternes indbyrdes splittelse og de liberales svage position. Istedet gøres Johnsons personlighed til den determinerende faktor, og det i en sådan grad, at Caro har lagt op til, at 1960ernes dramatiske

⁵¹ Id., s. 93-94, 133, 196, 212, 237-238, 295.

⁵² Id., s. xii.

⁵³ Id., s. 94.

⁵⁴ Id., s. 133.

begivenheder som raceuroen, Vietnamkrigen og studenteroprøret i betydelig grad skyldtes Johnsons person.⁵⁵ Samtidig har forfatterne ret ensidigt beskæftiget sig med at forklare, hvordan Johnson opnåede, befæstede og udøvede sin magt (forfatternes indfaldsvinkel fremgår tydeligt af titlerne: »A Study in Illegitimate Power«, »The Exercise of Power«, »The Drive for Power« og »The Path to Power«). Ved således på forhånd at definere Johnson snævert som et magtmenneske, har litteraturen afskåret sig fra at kunne vurdere, om der ikke også lå andre bevæggrunde end ambition bag Johnsons handlinger, om han ikke også var motiveret af overordnede principielle overvejelser og konkrete politiske mål. Denne slagside ved litteraturen bliver særlig åbenbar i lyset af flere specialstudier, som netop har behandlet den indholdsmæssige side af Johnsons politik.

Specialstudierne har især kastet lys over Johnsons personlige overvejelser bag sin borgerrettighedspolitik. T. Harry Williams har i et tidligt forarbejde til en aldrig færdiggjort biografi⁵⁶ foreslået at se Johnson som en del af Sydens lange tradition for dissent og radikalisme, og han nævner som eksempler populisterne i slutningen af det 19. århundrede, som var mere radikale i deres krav i Syden end i det øvrige USA, den lange række af agrar-demagoger, Huey Long i Louisiana og senest den sorte borgerrettighedsbevægelse.⁵⁷ Ifølge Williams hang denne reformistiske tradition sammen med det forhold, at sydstaterne efter nederlaget i borgerkrigen opbyggede hvad han kalder »a structure of conformity« i form af raceadskillelsen, segregation, og etpartisystemet, hvormed Sydens hvide elite styrede regionen, og som blokerede for enhver form for økonomiske og sociale ændringer, ikke blot af de sortes vilkår men også for den store oversete klasse af fattige hvide. Sydens politiske kultur og debat var således næsten fuldstændig domineret af at holde de sorte nede, eller, som det hed, at tale »nigra, nigra, nigra«, mens økonomiske og klassemæssige modsætninger næsten ikke kom til udtryk. Som Williams ser det, var det ønsket om at fjerne denne »structure of conformity« og dermed ikke blot sikre de sortes rettigheder men også gøre Sydens hvide fri af racismens

⁵⁵ Caro, vol. I, s. xvii.

⁵⁶ T. Harry Williams: Huey, Lyndon, and Southern Radicalism, *The Journal of American History*, vol. LX, no. 2, September 1973, s. 267-293.

⁵⁷ Hertil kan lægges, at Syden, der almindeligvis anses for USAs mest konservative region, på det nationale plan ofte har støttet de reformistiske kræfter. Halvdelen af Woodrow Wilsons kabinet var således sydstatsdemokrater, og Roosevelts New Deal-lovgivning var i høj grad resultatet af en alliance med kongressens magtfulde »Southern bloc«. (William C. Havard (ed.): *The Changing Politics of the South*, Baton Rouge, La., 1972, s. 703-707).

byrde, og således hjælpe dem til at blive ligeværdige borgere i USA, som var hovedbegrundelsen bag Johnsons skift til fordel for de sortes krav sidst i 1950'erne og hans modvilje som præsident mod at indgå kompromisser i borgerrettighedskampen.⁵⁸ Selvom Williams ikke underkender Johnsons ambition og hans evne til at tilpasse sig omgivelserne, så mener han altså, at Johnson i sin borgerrettighedspolitik var præget af sin sydstatsbaggrund.

Flere andre forfattere er enige i, at der lå dybere og mere principielle overvejelser bag Johnsons støtte til borgerrettighedsbevægelsen end blot ren og skær opportunistik. I et af de første studier baseret på Johnsons papirer medgav Monroe Billington,⁵⁹ at Johnson havde ændret sin indstilling til de sorte i takt med sit avancement mod en national position og det øgede pres fra borgerrettighedsbevægelsen, men konkluderede, at det i mindre grad skyldtes opportunistik end personlig udvikling og en øget forståelse for de sortes vilkår.⁶⁰ I forlængelse heraf undersøgte historikerne Steven F. Lawson og Mark I. Gelfand Johnsons papirer fra senatstiden for bl.a. at fastslå, hvorfor han sidst i 1950'erne skiftede kurs i borgerrettighedsspørgsmålet,⁶¹ og de kom frem til, at Johnsons ændrede indstilling ikke så meget hang sammen med hans egne personlige ambitioner som med det forhold, at det var nødvendigt at finde et kompromis, som kunne samle det demokratiske partis nord- og sydstatsfløje. Resultatet var den første borgerrettighedslov i dette århundrede, Civil Rights Act of 1957.⁶² Disse fremstillinger falder i tråd med et tidligere journalistisk studie af Johnsons vicepræsidenttid, hvor Leonard Baker mente at kunne se en personlig udvikling i Johnson. Hvor han tidligere stort set havde opereret som en pragmatisk politiker, for hvem det udelukkende drejede sig om at skaffe sine vælgere så mange ydelser fra det offentlige som muligt, så blev han overbevist i sin nye position som national politiker om, at det nu var nødvendigt for ham at »formulate, endorse and preach a philosophical approach to solving the problems of the nation. He could no longer bargain for the lowest common denominator, but he must lead.«⁶³ Under Kennedy-administrationen indtog

⁵⁸ Williams, s. 283-284, 287.

⁵⁹ Monroe Billington: Lyndon B. Johnson and Blacks: The Early Years, *Journal of Negro History*, vol. LXII, no. 1, January 1977, s. 26-42.

⁶⁰ Id., s. 42.

⁶¹ Steven F. Lawson and Mark I. Gelfand: Consensus and Civil Rights: Lyndon B. Johnson and the Black Franchise, Prologue. *The Journal of the National Archives*, vol. 8, no. 2, Summer 1976, s. 65-76.

⁶² Id., s. 67.

⁶³ Leonard Baker: *The Johnson Eclipse. A President's Vice Presidency*, New York 1966, s. 268.

Johnson gradvis en mere og mere aktiv rolle i borgerrettighedsspørgsmålet: Inden Kennedy i sommeren 1963 fremsatte sit borgerrettighedsforslag om afskaffelse af raceadskillelsen i Syden holdt Johnson således en følelsesladet tale til støtte for de sorte, og siden arbejdede han bag kulisserne for forslaget gennemførelse. Baker antyder, at Johnson på dette område var styret af et fundamentalt ønske om at udvikle Syden økonomisk.⁶⁴

Revurderingen af Johnsons borgerrettighedspolitik bygger hovedsageligt på undersøgelser af hans senatspapirer, som blev åbnet for research i 1970'erne, og som har gjort det muligt at skitsere, hvordan Johnsons tænkning omkring dette emne udviklede sig. Indtil 1957 indtog Johnson en afvisende holdning til ethvert borgerrettighedsforslag, men under debatten om Civil Rights Act of 1957 skiftede han kurs og spillede hovedrollen bag lovens vedtagelse. Årsagen synes ikke i første række at have været, at han pludselig fik større sympati for de sorte, men derimod mere politisk-taktiske overvejelser, såsom ønsket om at hindre en splittelse af det demokratiske parti og dermed en isolering af Syden, af hensyn til senatets prestige og sine egne nationale ambitioner.⁶⁵ Det synes altså at have været et sammenfald af faktorer, der oprindeligt satte gang i Johnsons overvejelser, og efter vedtagelsen af loven i 1957 synes Johnson at have gjort sig mere omfattende betragtninger om hvad hele borgerrettighedsproblematikken betød, ikke mindst for hans egen region. Johnson var ifølge flere interne memoranda overbevist om, at Syden stod overfor en vældig økonomisk ekspansion ved indgangen til 1960'erne, takket være diversificeringen af landbrugsproduktionen, den stigende industrialisering efter krigen og fremkomsten af nye produktionsformer som den petrokemiske industri. Denne udvikling var imidlertid truet af det hvide Sydens modstand mod den fredelige integration af racerne, den såkaldte »massive resistance«-strategi, som var ifærd med at underminere regionens stabilitet, der var forudsætningen for at kunne tiltrække investeringer og uddannet arbejdskraft udefra. Johnson bemærkede i 1959: »The only factor that can now stand in the path of Southern growth would be a refusal of the South itself to admit the realities of the modern world. If the South insists on endlessly fighting the Civil War in seeking to freeze conditions of a bygone age, this expansion will not take place...

⁶⁴ Id., s. 119-120.

⁶⁵ Memorandum, James H. Rowe to Lyndon Johnson: Lyndon Johnson, Civil Rights and 1960, July 3, 1957, Selected Names, box 32; memorandum, George Reedy to the Senator, July 10, 1957, Senate Papers, Office Files of George Reedy, box 418; memorandum, George Reedy to the Senator, July 13, 1957, id., alle i Lyndon B. Johnson Library, Austin, Texas (herefter LBJL).

The South has much to gain by reason and much to lose by lack of reason. It can become one of the most prosperous areas of the country or it can go back to the days of hog and hominy«. ⁶⁶ Således nåede Johnson allerede inden han blev vicepræsident frem til den overbevisning, at en fredelig integration var nødvendig for at kunne udvikle Syden økonomisk og bringe regionen op på niveau med den øvrige nation. Johnson begyndte samtidig at formulere løsningsforslag, såsom at sikre de sortes stemmeret, bekæmpe den udbredte fattigdom blandt minoriteterne bl.a. ved offentlige jobskabelsesordninger samt oprette en særlig Community Relations Service, som skulle mægle i lokale racekonflikter og således bidrage til at gennemføre den fredelige integration, ⁶⁷ – iøvrigt alle forslag som blev vedtaget, mens Johnson var præsident.

Johnson fortsatte sin udvikling som vicepræsident. Under Kennedy-administrationens interne debat i sommeren 1963 om udformningen af dens kommende borgerrettighedsforslag, Civil Rights Bill of 1963, argumenterede han for, at Kennedy skulle gøre sin holdning klar for alle parter og kaste hele præsidentembedets moralske autoritet bag de sortes krav, til trods for at det ville koste demokraterne Syden ved valget i 1964, ⁶⁸ – hvilket næppe lyder som rådet fra en principløs og umoralsk politiker. Det synes derfor velbegrundet, når Williams og andre har hævdet, at Johnson »had completed his own journey before becoming President« hvad angik borgerrettighedsspørgsmålet. ⁶⁹ Johnson handlede ikke opportunistisk da han som præsident støttede de sorte i deres krav, men han handlede udfra længere tids overvejelser om, at Sydens raceadskillelse var forældet og stod i vejen for regionens økonomiske udvikling og integration i den øvrige nation.

Synet på Lyndon Johnson synes således at befinde sig i en overgangs-fase, splittet mellem på den ene side den dominerende tradition indenfor den biografiske litteratur, som har lagt hovedvægten på en beskrivelse af Johnsons magtbegær, og en række kildestudier af Johnsons papirer, som har påvist, at Johnson ihvertfald hvad angik borgerrettighedsspørgs-

⁶⁶ Memorandum, april 16, 1959, Senate Papers, Office Files of George Reedy, box 429, LBJL; desuden memorandum, n.d. (1958), id., box 428, LBJL.

⁶⁷ Notes on Senator Johnson's Remarks to Clarence Mitchell and Other Delegates to January 13-14, 1960, Legislative Conference, Senate Papers, Subject Files, box 752, LBJL; memorandum, n.d. (1959), Senate Papers, Office Files of George Reedy, box 429, LBJL; Letter, LBJ to Price Daniel, March 9, 1957, with att. memo and Draft of Community Relations Service Bill, Senate Papers, Legislative Files, box 289, LBJL.

⁶⁸ Transcript, LBJ-Ted Sorensen Telephone Conversation, June 3, 1963, Presidential Papers, Office Files of White House Aides: George Reedy, box 1, LBJL.

⁶⁹ Williams, s. 286, også Lawson and Gelfand, s. 68.

målet, var motiveret af dybere overvejelser.⁷⁰ Et første forsøg på at tage konsekvensen heraf og foretage en fuldstændig revurdering af hele Johnsons politiske karriere synes at være den kommende flerbindsbiografi af Robert Dallek. Det er Dalleks opfattelse, at Johnson ved siden af sine skurkestreger hjalp jødiske flygtninge under krigen, oprigtigt ønskede at støtte minoriteterne og kom frem til den overbevisning, at kun ved at afvikle sin raceadskillelse kunne Syden gøre sig håb om økonomisk ekspansion. Dalleks biografi tegner til at ville vende op og ned på opfattelsen af Johnson, for han vurderer Johnson til næst efter Franklin Roosevelt at være USAs dygtigste politiker i det 20. århundrede.⁷¹

Al historisk litteratur er som bekendt formet af sin samtid, og det synes ikke mindst at gælde Johnson-litteraturen. 1960ernes og 1970ernes sociale og politiske udvikling i USA medførte generelt et opgør med den moderne liberale politiske tradition. Raceoptøjer, fortsat fattigdom, nederlaget i Vietnam og Watergateskandalen gjorde sit til at miskreditere

⁷⁰ Denne splittelse synes også i nogen grad at komme til udtryk i fremstillingen af LBJ i bredere fremstillinger af USAs samtidshistorie. Generelt kan man sige, at de værker, fra de seneste år, som nærmere beskæftiger sig med LBJs politiske baggrund, på den ene side gentager den dominerende traditions opfattelse af LBJ som en magtbegærlig og på mange måder usympatisk person, men på den anden side har de også øje for, at LBJ oprigtigt stræbte efter større social retfærdighed og lige borgerrettigheder, da han overtog præsidentposten i november 1963. Allen J. Matusow bygger bl.a. på Caro i sin gennemgang af de negative aspekter af LBJs tidlige karriere, såsom hans formodede opportunistiske og pengebegærlige, og han peger på LBJs indre usikkerhed som årsagen til hans trang til at dominere sine opgivelser, men Matusow tvivler samtidig ikke om, at LBJs ønsker om social retfærdighed og borgerrettigheder var oprigtigt mént (Allen J. Matusow: *The Unraveling of America. A History of Liberalism in the 1960s*, New York 1984, s. 131-133). William H. Chafe benytter Kearns og Caro til at fremstille LBJ som styret af to mål i alt hvad han foretog sig: at dominere sine omgivelser og undgå konflikter vha. konsensuspolitikken, og han overtager Kearns' tese om, at årsagen hertil skal findes i LBJs barndom. Ifølge Chafe støttede LBJ instinktivt og af erfaring de fattige og minoriteterne, men netop hans modvilje mod konflikter og hans selvcentrering, som gjorde, at han personligt ville løse alle problemer, hindrede ham i at tage de nødvendige opgør og løse de sociale uligheder; LBJs drøm om storhed undermineredes således af »fatal flaws of personality and political philosophy...«. (William H. Chafe: *The Unfinished Journey. America Since World War II*, New York 1986, s. 221-228, 236, 243-246). Den måske mest positive vurdering findes hos Dewey W. Grantham, som understreger den betydning, som sydstatspopulismen havde på LBJs politiske syn, at han oprigtigt ønskede at bruge den aktivistiske stat til at løse de sociale problemer – men i sidste ende undermineredes de omfattende sociale reformer af LBJs manglende evne til at inspirere og vinde folkets tillid. (Dewey W. Grantham: *Recent America. The United States Since 1945*, Arlington Heights, Ill., 1987, s. 262-265, 281).

⁷¹ Dalleks kommende arbejde er omtalt i Mel Elfin: *A Kinder Judgment Day for LBJ*, *US News and World Report*, April 23, 1990, s. 34-35. Robert Divine har ligeledes bemærket om en række essays, der omhandler aspekter af Johnson-administrationens politik: »In particular, they cast doubt on the usual stereotypes of LBJ as the opportunistic wheeler-dealer, intent on building a legislative record though not caring about the issues, or the super hawk, ruthlessly pursuing a belligerent foreign policy«. (Divine, vol. II, s. viii-ix).

troen på begrænsede reformer, global interventionisme og det stærke præsidentembede. Dette slog også igennem i opfattelsen af USAs seneste præsidenter, hvor stærke og aktivistiske ledere som Harry Truman, John F. Kennedy og Lyndon Johnson i de seneste biografier er blevet kritiseret for at have samlet for megen magt i egne hænder og for med en al for aggressiv udenrigspolitik at være skyld i den kolde krig og føre USA ud i et formålsløst opgør i Sydøstasien. Samtidig er tidligere oversete og ofte latterliggjorte konservative præsidenter som Herbert Hoover og Dwight Eisenhower kommet til ære og værdighed igen, og deres opposition til den stærke statsmagt og deres forsigtige udenrigspolitik er blevet prist som alternativer til de liberales fejlslagne politik.⁷² Fremkomsten af Dalleks biografi er måske det første tegn på, at tressernes dramatiske begivenheder nu er ved at komme så meget på afstand, kombineret med adgangen til Johnsons papirer, at det endelig er muligt at vurdere Lyndon Johnson og hans indsats mere nøgternt og velafbalanceret.

⁷² For oversigter over de seneste præsidentbiografier, se f.eks.: Albert U. Romasco: *Herbert Hoover: The Restoration of a Reputation*, *Reviews in American History*, vol. 12, no. 1, March 1984, s. 139-143; Robert H. Ferrell: *Truman's Place in History*, *Reviews in American History*, vol. 18, no. 1, March 1990, s. 1-9; Arthur M. Schlesinger Jr.: *The Ike Age Revisited*, *Reviews in American History*, vol. 11, no. 1, March 1983, s. 1-11.